

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

С.В. ГРИЩЕНКО

САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

МОНОГРАФІЯ

За науковою редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
академіка НАПН України
М.Б. ЄВТУХА

Чернігів – 2011

УДК 37.091.12 : 37.013.42 : 364-78(076)

ББК Ч 421.424+С52,86я73

Г85

- Рецензенти: **Носко Микола Олексійович** - доктор педагогічних наук, професор, Член-кореспондент НАПН України, ректор Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка;
- Міщук Людмила Іванівна** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;
- Лисенко Неллі Василівна** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Наукова редакція: **Євтух Микола Борисович** - доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України.

Грищенко С.В.

Г85 Самовдосконалення майбутніх фахівців соціальної сфери
[Текст] : монографія / С.В. Грищенко. - Чернігів : ЧНПУ, 2011. - 328 с.

ISBN 978-611-507-000-8

ББК Ч 421.424+С52,86я73

УДК 37.091.12 : 37.013.42 : 364-78(076)

У монографії на основі вивчення і узагальнення існуючих наукових робіт щодо самовдосконалення особистості досліджено психолого-педагогічні складові, обґрунтовано концептуальні теоретико-методичні основи процесів самовдосконалення майбутніх фахівців соціальної сфери.

Вміщені в монографії матеріали призначені для фахівців у галузі соціальної педагогіки та соціальної роботи, працівників вищої освіти, усіх, хто цікавиться проблемами самовдосконалення.

Рекомендовано до видання вченою радою Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (протокол № 3 від 26 жовтня 2011 р.)

ISBN 978-611-507-000-8

© С.В. Грищенко, 2011

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	14
1.1. Історичний аспект самовдосконалення особистості.....	15
1.2. Психолого-педагогічні основи самовдосконалення	24
1.3. Основні напрями процесу самовдосконалення	33
1.4. Професійне самовдосконалення майбутніх працівників.....	54
1.5. Модернізація професійної підготовки соціальних педагогів та соціальних працівників.....	63
1.6. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців	69
1.7. Характеристика чинників процесу самовдосконалення	84

РОЗДІЛ 2. САМОВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СОЦІАЛЬНОГО ФАХУ	91
2.1. Передумови процесу самовиховання майбутніх фахівців.....	92
2.2. Самовиховання молоді як основа формування професійного потенціалу.....	100
2.3. Психологічна проблема взаємозв'язку самовиховання і діяльності особистості.....	106
2.4. Складові програми самовиховання студентів спеціальностей "Соціальна педагогіка" і "Соціальна робота".....	114
2.5. Методи самовиховання як необхідна складова професійної підготовки.....	124
2.6. Проблеми самовиховання у формуванні особистості.....	130
РОЗДІЛ 3. САМОВИЗНАЧЕННЯ, САМОТВЕРДЖЕННЯ ТА САМООЦІНКА У СТРУКТУРІ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	140
3.1. Теоретичні основи процесу особистісного самовизначення.....	141
3.2. Проблема самоствердження студентів університету соціального фаху.....	144
3.3. Формування самооцінки особистості.....	151
3.4. Самооцінка у структурі самовдосконалення.....	158
3.5. Умови вдосконалення самооцінки майбутніх працівників.....	166
3.6. Самосвідомість і самоконтроль фахівців соціальної сфери.....	178

РОЗДІЛ 4. САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	187
4.1. Самоактуалізація майбутнього фахівця соціальної сфери	188
4.2. Самоактуалізація – основна умова формування досвіду самостійної практичної діяльності.....	195
4.3. Організація самостійної роботи студентів педагогічного університету	203
4.4. Керівництво самостійною роботою студентів педагогічного університету – майбутніх фахівців соціальної сфери.....	210
4.5. Основні складові самоосвітньої діяльності студентів педагогічного університету	218
4.6. Самоосвітня діяльність студентів педагогічного університету спеціальності "Соціальна педагогіка" і "Соціальна робота".....	230
 РОЗДІЛ 5. ДЕЯКІ АСПЕКТИ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	 246
5.1. Самоорганізація особистості.....	247
5.2. Роль соціального успадкування в самовдосконаленні майбутніх фахівців соціальної сфери	256
5.3. Педагогіка самовдосконалення і розвиток особистості.....	259
5.4. Стратегії самопомоги в подоланні професійної деформації у соціальних педагогів.....	279
5.5. Самомоніторинг майбутніх фахівців соціальної сфери	288
 ВИСНОВКИ	 294
 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	 301